

WWF Verdensnaturfondens opfølgingsnotat efter foretræde i Miljø- og Fødevareudvalget

WWF Verdensnaturfonden takker Miljø- og Fødevareudvalgets medlemmer for deres tid og interesse den 5. februar, hvor WWF Verdensnaturfonden præsenterede sit indspil til regeringens natur- og biodiversitetspakke.

Vi vil i WWF Verdensnaturfonden særligt gerne følge op på to punkter:

1. Forslag til konkrete havområder, der bør beskyttes først og fremmest
2. Forslag til konkrete skovområder, der bør prioriteres som urørt skov

De to forslag findes på de næste sider.

I WWF Verdensnaturfonden arbejder vi for at bevare naturens mangfoldighed og skabe en fremtid, hvor også de kommende generationer kan få gavn af de værdifulde ydelser og ressourcer, som natur og økosystemer leverer. Høj biodiversitet er en forudsætning for sunde og robuste økosystemer, og biodiversiteten er alvorligt i krise. Der er brug for klare målsætninger og handling for at bremse tilbagegangen af levesteder og arter og sikre integriteten og robustheden af kritiske økosystemer.

Netop i år bliver en milepæl for biodiversiteten. Her i 2020 har vi chancen for at skabe reel forbedring for verdens natur og arter, men vi kan også risikere at tabe alle vores indsatser på gulvet.

Til FN's 15. partskonference om biodiversitet sættes rammerne for verdens indsatser de næste 10 år, og de skal implementeres nationalt. Regeringens natur- og biodiversitetspakke og det danske engagement i partskonferencen for biodiversitet er derfor helt afgørende for at sikre klare målsætninger, så vi kan styre sikkert mod en grønnere fremtid.

WWF Verdensnaturfondens indspil til regeringens natur- og biodiversitetspakke er vores forslag til en køreplan mod mere biodiversitet. Derudover anbefaler vi tre konkrete politiske tiltag:

1. **Tag del i den 15. partskonference for biodiversitet til oktober og skub på for en dansk delegation** under Miljø- og Fødevareministeriet, der sikrer inddragelse af flere aktører fra forskellige sektorer, herunder de grønne civilsamfundsorganisationer og forskere.
2. **Udarbejd en national strategi og handlingsplan for biodiversitet** (jf. Aichi mål 17) med klare målsætninger, proces for opfølgning og etablering af et uafhængigt biodiversitetsråd. Her kan med fordel findes inspiration i formatet for klimaplanen.
3. **Mobiliser folketingsmedlemmer i kampen for biodiversiteten gennem et tværpolitisk biodiversitetsnetværk**, der kan øge viden, inspiration og samarbejde på tværs.

Jævnfør miljøministerens kommentarer til materialet fra foretrædet den 5. februar ser vi i WWF Verdensnaturfonden frem til at blive inddraget i arbejdet for at skabe de bedste rammer for Danmarks og verdens biodiversitet. Og vi glæder os til det videre samarbejde med udvalget herom.

Venlig hilsen,

Generalsekretær Bo Øksnebjerg

Videre kontakt: Public Affairs rådgiver, Mille Herskind, mille.herskind@wwf.dk, 24672354.

1. Forslag til konkrete havområder, der bør beskyttes først og fremmest

Ingen af vores danske farvande har en god miljøtilstand, og flere af vores danske fiskebestande er overfisket. Hele bunddyrssamfund er forsvundet fra fiskede områder, hvor der er blevet fisket med bundsløbende redskaber, og i størstedelen af vores farvande er der stort set ingen viden om, hvordan det biologiske potentiale ville være i upåvirket tilstand.

Der er behov for en ny tilgang til beskyttede områder; en tilgang, der tager et stort skridt væk fra vanlig dansk praksis, hvor biodiversiteten gang på gang må vige for erhverv. Dette er også vigtigt i lyset af klimaforandringer og havets vigtige rolle i at afbøde konsekvenserne heraf.

Derfor foreslår WWF Verdensnaturfonden i samarbejde med andre grønne organisationer en trepunktsplan for havet: 100/30/10-planen (vedhæftet). Vi betragter trepunktsplanen som en minimumsindsats med det overordnede mål om nå en god miljøtilstand i de danske farvande og bevare, genoprette, og højne den marine biodiversitet for både habitater og arter. Planen består i at:

- **100 % af havarealet skal forvaltes bæredygtigt og økosystembaseret.**
- **Mindst 30 % af havarealet skal bestå af effektivt beskyttede og forvaltede områder.**
- **Mindst 10 % af havarealet skal beskyttes mod enhver form for direkte udnyttelse, det vil sige urørt hav.**

WWF Verdensnaturfonden foreslår derudover konkrete havområder, hvor der med størst mulig fordel for havet kan sættes ind nu:

Beskyt områder, der allerede er udpeget som naturbeskyttelsesområder, ordentligt:

Allerede i dag er ca. 18% af det danske hav udpeget til naturbeskyttelsesområder. Desværre er der for de fleste områders vedkommende kun lidt eller ingen regulering af erhvervsfiskeriet, særligt med bundtrawl. I områder, der burde være 100 % beskyttet gennem udpegelsen af naturbeskyttelsesområder, er det altså ofte kun en lille del, hvor der faktisk er indført begrænsning på fiskeri. Selv for de områder, der er udpeget med henblik på at beskytte marsvin og havfugle, er der ikke indført nogen tiltag for faktisk at sikre beskyttelse af disse arter.

Et rigtig godt sted at starte er derfor at sikre en solid og effektiv beskyttelse af allerede eksisterende, men dårligt beskyttede områder. Dette gøres bedst ved at revurdere og optimere processen for havbeskyttelse med fokus på at beskytte *naturområder* og ikke *naturtyper*.

Som eksempler kan der med fordel kigges på **tre naturbeskyttelsesområder i Kattegat**, hvor der er i alle tre tilfælde er tilladt trawlfiskeri i mere en 75% af området:

- **Havet omkring Nordre Rønner** – Kattegat, nord fra Læsø (se illustration nedenunder)
- **Schultz og Hastens Grund samt Briseis Flak** - Kattegat
- **Kims Top og den Kinesiske Mur** – Kattegat, nord for Anholt

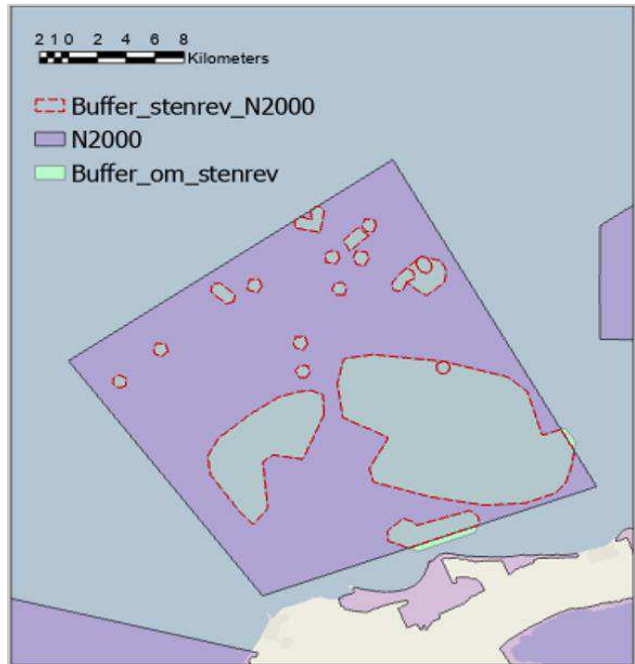

for a living planet®

Illustrationen viser havområdet omkring Nordre Rønner, hvor der trods status som Natura 2000 område er tilladelse til at bundtrawle på hele 78% af havområdet.

Den lille firkant er det område, der er udpeget til beskyttet område, mens de mindre rødkrantede cirkler er de områder omkring stenrev og boblerev, hvor fiskeri med bundtrawl er forbudt.

Her er der ofte tale om ekstremt sårbare naturtyper, hvor "slalom-fiskeri" med bundtrawl er tilladt imellem hver eneste forekomst af naturtyperne. Dette er i strid med målet om at sikre områdernes integritet og skaber en fragmenteret og ubeskyttet havnatur med få udfoldelsesmuligheder for den tilknyttede biodiversitet.

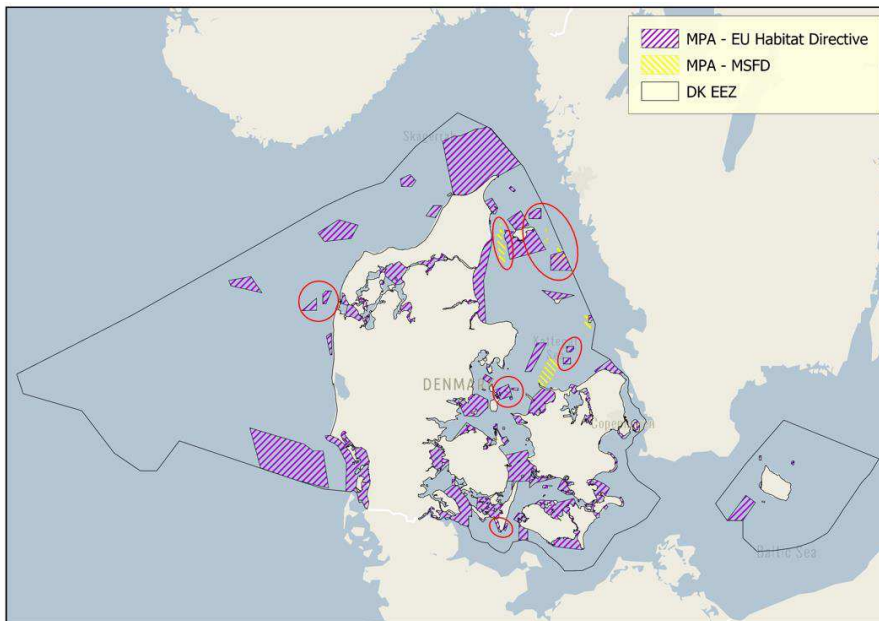
Sammenlæg mindre naturbeskyttelsesområder:

Mindre naturbeskyttelsesområder er særligt følsomme overfor randeffekter. Det vil sige, at jo mindre naturbeskyttelsesområderne er, jo større vil påvirkningen fra omkringliggende aktiviteter være på hele naturindholdet i områderne. Hertil kommer at mange arter i havet bevæger sig over større afstande i løbet af døgnnet for blandt andet at søge føde. Bliver områderne for små, vil de ikke sikre den nødvendige beskyttelse.

Derfor skal naturbeskyttelsesområder i havet indrettes større og med en tilstrækkelig "buffer", som sikrer beskyttelse af områdernes samlede økologiske integritet og robusthed. Ellers er der en reel risiko for, at man ikke opnår en målbar forbedring i den marine biodiversitet, og at det bliver svært at se forskel mellem beskyttet og ubeskyttet natur i danske farvande.

Det kan således flere steder være fagligt hensigtsmæssigt at lægge mindre naturbeskyttelsesområder sammen til større, sammenhængende områder.

I **Kattegat øst for Læsø** er flere meget små områder udpeget under Havstrategidirektivet. Disse småområder bør lægges sammen og integreres med eksisterende Natura 2000 områder i farvandet. Det gælder for eksempel **Kims Top og den Kinesiske Mur, Læsø Trindel, havet syd for Læsø**. Da naturen i dette farvand historisk og fortsat udsættes for (og fragmenteres af) meget kraftig fiskeriaktivitet med bundtrawl, vil der her være tale om en reel reetablering af havnaturen i Kattegat. Kortet nedenfor viser flere oplagte muligheder for at opnå en mere sammenhængende beskyttelse af havnaturen.

Illustrationen viser forslag til natur-beskyttelsesområder, der med fordel kan lægges sammen (givet ved de røde cirkler).

Udpeg nye områder til naturbeskyttelsesområder

I Danmark er der tradition for at udpege naturbeskyttelsesområder i havområder, som ikke udgør nævneværdig værdi for erhvervsfiskeriet. Vi opnår dog ikke en *forbedret* biodiversitet ved kun at beskytte områder, hvor der ikke fiskes. For at være sikre på, at vi ikke blot fastholder status quo, men at der sker reelle *forbedringer* for biodiversiteten og økosystemernes robusthed i de danske farvande, er vi nødt til at inkludere områder, som i dag er udsat for pres fra især erhvervsfiskeri.

Der er behov for at udpege nye områder i Kattegat. Her er flere af de beskyttede rev omgivet af dybt vand og en blød havbund, og i disse områder er integriteten lav på grund af massivt trawl på skrænterne og i de dybe render. Hvor der fiskes meget og regelmæssigt, forsvinder hele bunddyrssamfund og erstattes med kortlivede arter, som trives i et forstyrret miljø. Det marine miljø er flydende, og arterne er tilpasset dette miljø. Flere af havets organismer benytter mange forskellige naturtyper på forskellige dybder. Det går ikke længere kun at beskytte stenrev uden at beskytte den omgivende bløde havbund. Videnskabeligt er dette uforvarsligt, og vi kan ikke forvente at opnå forbedringer i vores forarmende havmiljø med denne tilgang.

Hertil kommer, at **der er behov for at udpege nye områder i Nordsøen og i farvandet omkring Bornholm** under Havstrategidirektivet. Her er det ualmindeligt vigtigt, at man tager en naturfaglig tilgang og ser holistisk på områderne med henblik på at sikre, at nye udpegninger er store, sammenhængende og beskytter både naturgrundlaget samt for eksempel levesteder for fisk (opvækstområder m.m.).

Når alt kommer til alt er der behov for helt at ændre den danske tilgang til naturbeskyttelse til havs. Vi skal gøre det på en måde, der sikrer sunde og robuste økosystemer med den maksimale positive effekt for både naturen og for de mennesker, der lever af den.

WWF® *for a living planet*®

2. Forslag til konkrete skovområder, der bør prioriteres som urørt skov

Helt overordnet anbefaler vi, at forvaltningen af de udpegede områder fra begyndelsen sikrer og fremmer biodiversiteten. Dette skal ske ved hurtigst muligt at skabe optimale rammer for naturlig dynamik og naturlige processer samt ved at sikre, udbygge og fremskynde udviklingen af forhold og levesteder, som er essentielle for biodiversiteten i skove og skovlandskaber. Til dette formål skal der skabes et økonomisk grundlag for de private lodsejere og en revision af især Skovloven.

Ved selv bærende systemer forstår vi arealer, som ikke har behov for aktiv forvaltning for at levere en positiv effekt i forhold til de nationale forpligtigelser for bevarelse af biodiversitet.

I 2016 publiceredes rapporten "**Bevarelse af biodiversiteten i de danske skove. En analyse af den nødvendige indsats, og hvad den betyder for skovens andre samfundsgoder**"¹. WWF Verdensnaturfonden var en del af projektet, som lagde fundamentet for det igangværende politiske fokus på urørt skov.

Rapporten identificerede præcist hvilke skovområder i Danmark, der skal prioriteres i en omkostningseffektiv indsats for bevarelse af biodiversiteten i de danske skove. Hovedkonklusionerne var følgende:

- **Et areal på mindst 75.000 ha løvskov uden forstlig drift vil gøre en afgørende forskel for biodiversiteten.** Arealet svarer til 1,7 % af Danmarks samlede landareal eller 13 % af skovarealet.
- Et netværk af urørt løvskov af denne størrelsesorden, placeret ud fra kendskab til arternes udbredelse, **er nødvendig for at sikre hovedparten af den skovlevende biodiversitet i Danmark på lang sigt.**
- **En indsats i statsskovene kan ikke stå alene.** En stor del af den skovlevende biodiversitet findes kun i områder med meget lidt statsskov.
- **En betydelig indsats i private skove er nødvendig.** I det i rapporten udpegede biodiversitetsnetværk på 75.000 ha er ca. 22.000 ha statsskov (svarende til ca. 20 % af det samlede statsskovareal). De resterende 53.000 ha er i privat eje.

I tillæg til dette har WWF Verdensnaturfonden følgende, generelle anbefalinger:

- **Samtlige statsskovarealer bør udlægges til natur inden 2030** – det vil sige, at statsskovdrift ophører. Danmarks naturareal er et af verdens laveste – og her må staten gå foran. Dette vil give danskerne 110.000 ha ekstra natur for en meget lav omkostning per hektar.
- **Der er en konflikt mellem biodiversitet og forstlig drift.** Ophør af skovdrift i biodiversitetsnetværket vil have en omkostning i form af tabte indtægter fra træproduktion. Denne omkostning anslås til 143 mio. kr. årligt for de udpegede 75.000 ha skov.
- **Der er ikke en konflikt mellem biodiversitet, vildere natur (urørt skov) og friluftsliv.** Erfaringerne fra Danmark viser at store græsædere, rewilding og en vildere natur tiltrækker flere mennesker og giver flere oplevelser. Konflikter opstår primært fordi naturplejekvæg og -heste fodres og derfor bliver opsøgende.
- **Jagten i skovene vil blive forbedret eller forblive uændret.** Arealer med urørt skov forventes at understøtte en større mængde vildt, hvilket på sigt formodes at øge jagtens værdi både i og omkring skovene.

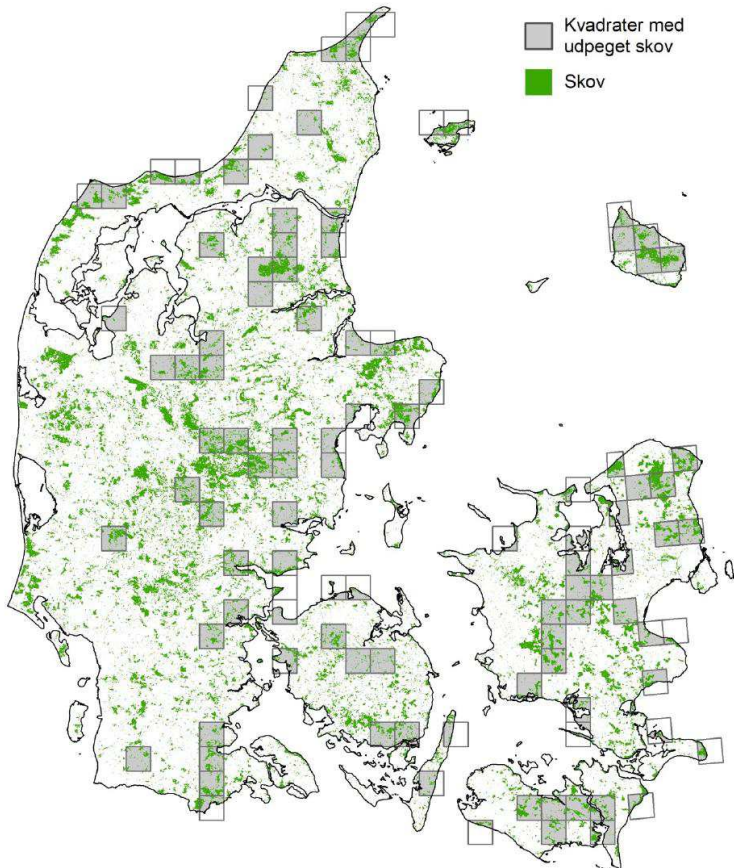
¹ Rapporten kan downloades fra CMEC's hjemmeside: <http://macroecology.ku.dk/biodiv-dk-skove/>

for a living planet®

- Der vil således være en række samfundsøkonomiske gevinster i form af friluftsliv, turisme, sundhed, undervisning, CO₂-lagring, grundvandsbeskyttelse, jagt etc. ved mere naturrig skov, men de blev ikke opgjort i rapporten.

Bevarelse af biodiversitet i løvskov. Hovedscenariet:

Kortet viser netværk til bevarelse af biodiversitet i løvskov udpeget i hovedscenariet. Kortet viser de 105 kvadrater, hvori der som minimum skal udpeges skov, hvis alle 664 arter i datasættet for løvskov skal dækkes mindst tre steder. Bemærk: Grøn signatur viser al skov, men kun 80 % af løvskoven og en mindre del af nåleskoven i de markerede kvadrater skal indgå i netværket.